O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGIZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“RAQAMLI IQTISODIYOT” KAFEDRASI

# «INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

# MATERIALLARI TO’PLAMI

(II-QISM)

(2023 YIL 20-SENTYABR)

SAMARQAND – 2023

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI**
**OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGIZIRLIGI**

**SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI**

**“RAQAMLI IQTISODIYOT” KAFEDRASI**

# «INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»

**MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

**MATERIALLARI TO’PLAMI**

**(II-QISM)**

**(2023 yil 20-sentyabr)**

**SAMARQAND – 2023**

**Адабиётлар руйхати:**

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 20 январдаги “2022-2026 йилларда мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли Фармони.

2. Боровик Л.С. Вазимосвязь производительности и оплаты труда: сравнительная динамика и проблемы оптимизации. //Белорусский экономический журнал, 2008, № 1. -С.70-79.

3. Жуков А. Заработная плата: Пути реформирования и резервы повышения. //Ж.Проблемы теории и практики управления. 2003. № 5.-С. 60.

Рахимов М., Қаландарова Н. Иш ҳақи ва унинг қиёсий таҳлили. // “Халқаро молия ва ҳисоб” илмий электрон журнали, 2018, № 2.

## ТУРИЗМ ХИЗМАТЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШДА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ЭЛЕМЕНТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

**Жанзаков Бекзот**
**ТДИУСФ, “Рақамли иқтисодиёт ва ахборот технологиялари кафедраси доценти в.в.б.**

**Аннотация**. Ушбу тезисда рақамли технологияларнинг туризм соҳасида қўлланилиш ҳолатлари ҳамда самарадорлигини оширишдаги аҳамияти ёритиб берилган.

**Калит сўзлар:** рақамли технологиялар, туризм, самарадорлик, виртуал реаллик, онлайн хизматлар, мобил иловалар

Бугунги кунда туризм соҳаси жаҳон иқтисодиётининг энг тез ривожланаётган соҳаларидан бири ҳисобланади. Аммо туризм соҳасининг ривожланиши атроф муҳитга, ижтимоий ҳаётга, иқтисодиёт ва табиий ресурслар деградациясига таъсир қилади. Шу боисдан, соҳани мувозанатлашган ҳолда ривожлантириш долзарб масала ҳисобланади.

Туризм соҳасининг самарали фаолият олиб боришида рақамли технологияларнинг аҳамияти ошиб бормоқда. Масалан, рақамли технологиялар қуйидагиларда кенг қўлланилмоқда:

-онлайн бронлаш: рақамли платформалар орқали туристлар авиарейс, меҳмонхона, турпакет ва бошқа хизматларни онлайн бронлаш имкониятига эга бўлади. Бунда ортиқча қоғозбозлик йўқолиб трансзакцияларни амалга ошириш арзонлашади ҳамда тезлашади[1].

-Мобил дастурлар: туризм мобил иловалари туристларга хариталар, дестинациялар ва турли жойлар ҳақида маълумот олишга ёрдам беради. Бундан ташқари, меҳмонхона хоналарига кириб чиқиш, траснпортни режалаштириш, реал-тайм режимида янгиланишлар ва бошқаларни амалга ошириш мумкин.

-Виртуал реаллик ва кенгайтирилган реаллик: ушбу технологиялар туристларнинг туристик дестинация ҳақидаги тажрибасини янада

кенгайтиришга, масалан, музейлар кўргазмаларида туристларнинг тарихий жараёнларни яхшироқ ҳис этишга ёрдам беради[1].

-Маълумотлар таҳлили: туристик субъектлар ҳам истеъмолчиларнинг эҳтиёжларини яхшироқ тушуниши, нархлаштиришни оптималлаштириш ва маркетинг стратегияларини такомиллаштиришда маълумотлар таҳлилининг турли усулларидан фойдаланишлари мумкин. Масалан, ҳаво йўллари компаниялари талабни потенциал ҳажмига қараб нархларни белгилашлари мумкин.

-Геолокация хизматлари: GPS ва бошқа шунга ўхшаш локацияни аниқловчи хизматлар туристларга нотаниш дестинациялар ичида саёҳат қилишни осонлаштиради. Туристлар атрофдаги ресторанлар, атракционлар ва кўплаб хизматларни геолокация хизматлари ёрдамида осонгина аниқлаши мумкин.

-Таржимонлик воситалари: таржимонлик иловалари турли миллатлар ўртасида алоқаларни йўлга қўйишга ёрдам беради, туристларнинг маҳаллий аҳолини тушуниши ва маҳаллий тилда ёзилган маълумотларни тўлиқ тушунишга имкон беради.

-Онлайн тақризлар ва рейтинглар: саёҳатчилар кўпинча онлайн тақризларга таяниб бирор жойга бориш ёки бормасликни ҳал этишлари мумкин. Шу билан бирга, туристик бизнеслар ҳам тақризларга қараб ўзлари кўрсатаётган хизматларни такомиллаштиришлари мумкин бўлади. Онлайн тақризлар асосида тузилган рейтинглар туристик субъект рақобатбардошлигини белгилаб бериши мумкин.

-электрон билетлар, масалан, QR кодлар, турли атракционларга ва тадбирларга кириш учун қоғоз билетлардан кўра анча қулайлик яратади.Шу билан бирга, навбатда туриш вақтини кескин камайишига олиб келади.

-рақамли инфратузилма, айниқса, буюмлар интернети, турли датчиклар билан қуролланган ҳолда туристларнинг саёҳатдан тажрибасини бойитишга хизмат қилиши мумкин. Масалан, йўл ҳаракатини бошқаришнинг ақлли тизимлари атроф муҳитга зарарни камайтириш билан бирга, туристларнинг бир жойдан бошқа жойга ҳаракатланишини осонлаштиради.

Бундан ташқари, машинани ўқитиш алгоритмлари фойдаланувчиларнинг хоҳиш истакларини, ҳатти ҳаракатини таҳлил қилиб, жойлаштириш воситалари, ресторанлар ва бошқа фаолият бўйича саёҳатчилар ва туристик субъектлар учун тавсиялар ишлаб чиқиш имконини бермоқда. Шу билан бирга, контактсиз тўлов хизматлари, мобил ҳамён каби иловалар молиявий хизматларни ривожланишига ва тўловнинг осон амалга ошишига ёрдам бермоқда.

Атроф муҳитга зарарни рақамли технологиялар транспорт маршрутларини оптималлаштириш, меҳмонхоналарда энергия истеъмолини камайтириш орқали минималлаштиришга имкон беради.

Бундан ташқари, ассистент тизимларининг пайдо бўлиши оддий саволларга сунъий интеллектга асосланган чатботлардан фойдаланиш ва шу орқали хизмат кўрсатиш харажатларини камайиши ҳамда самарадорликнинг ошишига олиб келмоқда.

Туризм бизнесини юритишда рақамли маркетинг элементларидан, масалан, ижтимоий тармоқлар орқали тарғибот олиб бориш, маҳсулотлар хусусиятларини реклама қилиш харажатларини кескин камайтирди. Энди рақамли реклама нафақат маҳаллий аҳоли, балки бошқа давлатлардаги истеъмолчиларни ҳам қамров олиш шу орқали таргет аудиторияни кенгайтириш имкониятини бермоқда[2].

Шу билан бирга рақамли технологиялар турли инқирозлар, табиий офатлардан огоҳлантириш, тиббий хизматларни етказиш, хавфсизликни таъминлаш кабиларда ҳам кенг ишлатилади. Юқоридаги технологияларни интеграциялаш орқали туризм хизматларининг рақобатбардошлигини ошириш, оператив самарадорликни яхшилаш, юқори рақобатли рақамли муҳитда ўз ўрнига эга бўлишга имкон беради. Аммо технологик ривожланишни баланслаштириш, масалан, маҳаллий аҳоли маданияти ва атроф муҳитни сақлаш жараёнида туризмнинг салбий таъсирини камайтиришни ҳам инобатга олиш лозим.

**Фойдаланилган адабиётлар рўйхати**

1. Қ.Ж.Мирзаев, С.Б. Бобоқулов, Б.Қ.Жанзаков, Рақамли иқтисодиёт,/ О’қув қо’лланма/ Самарқанд.: СамИСИ, “СТАП-СЕЛ” МЧЖ. Нашриёт матбаа бо’лими, -2022 й. 288 бет.

Lapidus L.V. Digital economy: Учебное пособие для бакалавров и магистров по направлениям «Экономика» и «Менеджмент». –М.: РУТ(МИИТ) 2018. 42 стр.

## ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ СОЗДАНИЯ ЭЛЕКТРОННОЙ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

**Мусинов С. доцент СФ ТУИТ,**
**Бобокулов Ф.А. преподователь**
**Мусинова Д. учительница школы №10 Самаркандского района**
**Тел+998990713434**

**Аннотация:** *Ушбу тезисда педагогларни электрон дарсликлар яратишга тизимли, комплекс тайёрлаш, уларни бу мураккаб фаолиятга педагогик, психологик хусусиятларини ривож топтириш, методологик, назарий ва амалий жихатлардан ривож топтириш конунлари тахлил этилган.*

**Ключевые слова: информации**, *технологии, техники, цифровизации, социально-экономического, универсальному учителю.*

В эпоху бурного развития информации, технологии и техники, цифровизации социально-экономического, политического и культурного

**MUNDARIJA:**


| | | |
|---|---|---|
| **II-QISM** | | |
| **IV-SHO‘BA. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI INNAVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISH DASTURLARI VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI** | | 4 |
| **Мирзаев Қ.Ж.** | Инновацион иқтисодиётда инновацион кластерларни ривожлантириш масалалари | 4 |
| **Musaeva Sh.A.** | Innovatsion faoliyatda loyihalarni tanlashda strategik yo‘nalishlarning o‘rni | 8 |
| **Исхакова С.А.** | Таълим хизматларининг ижтимоий-иқтисодий самарадорлигини ошириш йўллари | 13 |
| **Жанзаков Б.К.** | Туризм хизматлар самарадорлигини оширишда рақамли иқтисодиёт элементларидан фойдаланиш | 18 |
| **Мусинов С., Бобокулов Ф.А., Мусинова Д.** | Педагогические возможности создания электронной учебной дисциплины | 20 |
| **Boboqulov S.B.** | Ta’lim xizmatlarida innovatsion asosda talabalarning bilim va ko’nikma malakasini shakllantirish (iqtisodiyot fanlari misolida) | 23 |
| **Тўхтамишов А.Қ.** | Туристик кластерларни бошқаришда мақсадли дастурлардан фойдаланиш хусусиятлари | 27 |
| **Jonuzokov M.K.** | Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko’rsatishni innovatsion asosda rivojlantirish | 34 |
| **Nimatov I.Kh.** | Management of consumer motivation for the development of domestic tourism | 37 |
| **Холматова П.А.** | Таълим тизимида мутахассисликларни тайёрлашда амалга оширилаётган ишларни такомиллаштириш масалалари | 40 |
| **Алимардонова З.М.** | Иқтисодий ислоҳотлар шароитида Сурхондарё вилоятининг туристик ресурсларидан фойдаланишни тармоқ ва ҳудудий таркиби | 44 |
| **Raxmanova Y.Sh.** | Korxonalarda investitsiyaviy ko‘chmas mulk va vositalarning farqli jihatlari, ta`rifi va tasnifini takomillashtirish | 47 |
| **Xalimov Sh.X.** | Innovatsiyalar - xizmat sohasini samarali rivojlanishning asosiy omili | 52 |
| **Shukurov I.A.** | Respublikada qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish hajmi tahlili | 55 |
| **Холматова П.А.** | Корпоратив корхоналар фаолиятида бошқарув | |